

hatósági rendeletre nem volt szabad a körmenetnek az utcára kimenni, ma a templom kerítésén belül végződik az Úrnapi ünneplés. Amikor a körmenet után a templomból mennek a hívek hazafelé, mindenki tör a kőrifaágakról egy ágacska s azt hazavitte. Azt tartották, hogy az ágacska ahány levél van, odahaza annyi *Miatyánkot* el kell mondani. Ezután az ágacska a veteményeskertben a hagymaágyásba kell szűrni és akkor a hagymát nem eszik a lótevők.

Úrnapiján száll ki a korondi unitárius egyházközséghez a kerületi esperesi vizsgálószer. 1960-ban Imre János akkori gondnok és id. Ravasz János javaslatára tették erre a napra, hogy a korondi unitáriusoknál is ünnep legyen az Úrnapija.

Margit napkor (június 13.) most is minden évben elmondják a gazdálkodók, amelyeik kukoricaszál ezen a napon már feléri a szekér tengelyét, az hoz termést.

Jézus Szent Szíve (a pünkösdi ünnepkör hozza) ünnepe után való vasárnapon tartják 1912 óta a korondi katolikus templom búcsúját. Régebben az ilyenkor templomi zászlókkal jöttek a búcsúsok Atyhábról, Parajdról, Székelypálfalváról, Pálpatakáról. A mézespogácsa és bazárárusok nagyon jól tudták mikor van Korondon a búcsú. A központban, a templomhoz közel 4–5 sátozt is felállítottak. Aki csak tehetette a más faluból érkező barátait elhívta vendégségbe. A délutáni táncmulatságok legtöbbször verekedéssel végződtek.

Pál-Péter napján (június 29.) tartják a Korond községhez tartozó Pálpataka tanyatelepülés-szerű falu római katolikus egyházközségének a búcsúját.

Szent János napján (június 24.) úgy tartja a nép ma is, ha esik az eső gyenge lesz a pityóka termése. Ezzel szemben a már említett Imre Gergelynél lévő imakönyvben a következő bejegyzést találjuk: „Az 1902 év Szent János napján az egész nap hullott az eső. De azért is pityóka elég let. En jegyeztem fel. Imre Lajos 1902 IX 26.”

Ezen a napon ellenőrzik ma is a majoroknál (juhásztoroknál) a vizsgára adott fejős juhoknak a tejelését a cimboraszerek által megválasztott ellenőrző bizottságot.¹

István Lajos

A háromi nyaralótelep elnevezése

Miskolc közkedvelt kirándulóhelye, Lillafüred elnevezésének körülményeiről a mai napig sok találgatás, homályos elképzelés él a köztudatban, de tulajdonképpen a kutatók körében is. A Bükk első útikalauzát ifj. Truskovszky Gyula jelentette meg 1898-ban, de az elnevezésről nem ír, csupán annyit jegyez meg, hogy a nyaralótelep gróf Bethlen András földművelésügyi miniszter kezdeményezésére létesült.¹ 1932-ig ezen a téren nem sok változást tapasztalunk: több kiadvány is megjelenik, amelyben szó esik az üdülőhelyről,² de a névadás körülményeit nem említik. Nem így az 1932-ben megjelent Bükk című kiadvány: „A régi nyaralótelep 1892. gróf Bethlen András, akkori földművelésügyi miniszter kezdeményezésére keletkezett és feleségéről, Vay Lilla bárónőről neveztek el.”³ Azonban ez a családi kapcsolatra történő utalás minden alapot nélkülöz.

A későbbi szerzők – úgy tűnik – ezt tekintették alpműnek és azóta szinte kritika nélkül idézték egymást. Kiss Lajos is ezt a verziót teszi közzé a *Földrajzi nevek etimológiai szótára* című munkájában, de ő legalább hivatkozott a forrásra,⁴ sőt művének átdolgozott negyedik

¹ Erről bővebben ld. István Lajos: Cimboraszere a hagyományos korondi juhászatban című írását a Honismeret 1990. 4. sz. 34. oldalán. (Szerk.)

¹ ifj. Truskovszky Gyula: Bükkvidéki kalauz. Miskolc. 1898. 18. old.

² Lippay Béla: Miskolci kalauz. Miskolc. 1910. Miskolc város és környéke. Képes album az orvosok és természetvizsgálók 1910. évi miskolci gyűlésére. Illyés Bertalm: A Bükk. Miskolc, 1925.; Lillafüred és környéke Miskolc. 1930. Unger Hugó: Miskolc és környéke. Miskolc. 1928.

³ Erdely Gyula, Hubay József és Dr. Vagyfőző János (szerk.) Bükk. Budapest, 1932. 89. old.

⁴ Kiss Lajos: Földrajzi nevek etimológiai szótára. Budapest. 1978. 381. old.

kiadásában már kijavítja az elkövetett hibát.⁵ A tények: Bethlen András (1847–1898) egyszer, 1880-ban nősült. Feleségül foeni Mocsonyi Líviát (1862–1949) vette. Három gyermekük született. Vay Lilla 1881-ben ment férjhez nasicsi Pejachevich Tivadar (Tódor), későbbi horvát bánhoz. (Talán egyetlen azonosságként a gyerekek száma itt is három.) *Bethlen András és Vay Lilla nem voltak házastársak!*

Mi lehet az oka a korábbi tévedésnek? Alig negyven év elteltével elfelejtették volna ki kinek a felesége, illetve férje? Vagy esetleg H. Szabó Bélának volt igaza Lillafüred – Bethlenfüred? című cikkében: „Furcsa merész tervek születtek az első világháború után a 20-as évek végén. Még a Lillafüred név megváltoztatása is szóba került, de nem az alapító András gróf érdemei elismeréséül, hanem az akkori miniszterelnök, gróf Bethlen István dicsőítése érdekében.”⁶ A Bükk turistakalauz esetében már ez sem lehetett mérvadó, hiszen megjelenésekor már nem Bethlen István a miniszterelnök.⁷

A szakirodalom nem segített megoldani a problémát. Ugyanez a helyzet a levéltári forrásokkal is, semmi olyan adatot nem találtunk, amely közelebb vitt volna célunkhoz. Ezért a továbbiakban a helyi sajtótermékeket vizsgáltuk meg 1890 és 1893 között. Így váltak elsődleges forrásainkká a *Borsod*, a *Borsodmegyei Lapok* és a *Szabadság* című korabeli újságok híradásai.

A múlt század végén Magyarország polgárosodó társadalmának új igénye támadt: a természetjárás, a turizmus. Korábban csak a gazdagok, elsősorban az arisztokraták engedhették meg maguknak azt a luxust, hogy külföldi üdülőhelyekre járjanak pihenni. A kevésbé tehetősek nemcsak itthon, hanem otthon is maradtak elérhető, megfelelően kiépült hazai helyek hiányában. Gróf Bethlen András földművelésügyi miniszter kezdeményezése próbált segíteni ezen a problémán. A fővároshoz viszonylag közeli, természeti szépségekben gazdag vidékekre akarta csábítani a külföldön nyaraló hazai közönséget, s az e példát követni szándékozó polgárokat.

Miniszterségének első évében, 1890-ben munkatársát, gróf Keglevich Bélát bízta meg, „*hogya a haza területén található kies vidékeket bejárva, a nyaraló telepek felállítására legalkalmasabbakat jelölje meg.*”⁸ Bethlen elsőként a diósgyőri vagy hámosi völgy bejárását tűzte ki a gróf számára. Keglevich már ezen év szeptemberében Miskolcon a megyei közgyűlésen tervei bejelentésével elkezdte működését. A nyaralótelepre vonatkozó javaslatát mind a miskolci, mind a megyei urak kedvezően fogadták és hajlandónak mutatkoztak, hogy a hámosi völgyben telket vegyenek. A Bükk hegység területének körülbelül a fele, mintegy negyvenezer hold a Kincstár tulajdona volt, amelyet a Magyar Királyi Erdőgazgatóság kezel. Ide tartozott a „Hámorvidék” is. E terület épp ezért – is – ideális volt: nem kellett megvásárolni mástól, a telkek eladásából pedig bevétel is származott.

Gróf Keglevich is elégedett volt a látottakkal, „a Hámort a nyaralókra szerfelett alkalmasnak tartja”⁹, így jelentése is kedvező képet festett e bükki területről: „E bükkesekkel tarkított, helyenkint regényes sziklacsoportokkal tarkított, gazdag zöld lombozatú Hámorvölgy minden komorságtól ment, kellemes és szórakoztató tájkép, legérdekesebbé válik azonban ott, ahol a tó tűnik elő és sima zöldes tükörrel bájolja el a szemlélőt.”¹⁰ A Hámorvidék a többi kívánalomnak is megfelelt: „... éghajlata szelíd, tava és patakjai hűs, de nem nedves légáramlatot tartanak fenn, hőmérséklete egyenletes, előnyös fekvése, természeti szépségben gazdag vidéke, egészséges légköre, s azon előnye, hogy a fővárosból Miskolcon át – ehhez alig $\frac{3}{4}$ órányira – öt óra alatt elérhető: mind olyan feltételek, amelyek összeműködnek arra, hogy a völgy legelőnyösebben kínálkozzék nyári üdülő telepnek.”¹¹ A jelentés az általános bemutatás mellett jövőbeni gyakorlati elgondolásokat is tartalmaz: „... kevés előállítási költséggel árnyas gyalogösvények létesíthetők a völgy mindkét oldalán fel a

⁵ De sajnos csak ő, a többi szerző úgy látszik nem ismeri e kiadást.

⁶ In: Déli hírlap. 1970. 164. sz.

⁷ Bethlen 1931. augusztus 24-ig töltötte be ezt a tisztséget.

⁸ Borsod. 1891. 10. sz.

⁹ Borsodmegyei Lapok (továbbiakban: Bml.) 1890. 75. sz.

¹⁰ Bml.. 1891. 18. sz.

¹¹ Vasárnapi Újság. 1891. 9. sz.

magasabb tetőig; ... egy egyszerű, de tisztességes szálló létesítessék azok számára, akik a természet szépségeit felkeresik és meg is találják, de nem találnak sem tiszta ágyat, sem tűrhető ebédet; ... hidegvíz-gyógyfürdő létesítése is fölötte ajánlatos volna; ... óhajtható, hogy lehetőleg mielőbb kifizessenek a helyek, s a közönség tudomására hozzassék: mily föltételek alatt vásárolhatnak ott telket.¹²

Szinte hihetetlen, hogy Keglevich elsőre ilyen, a lelkesedését kiváltó alkalmas területet talált, de ne felejtjük el Bethlen útmutatása alapján érkezett a Bükkbe. A miniszter viszont jól ismerte ezt a vidéket, hiszen nemegyszer vadászott itt a Vay család tagjaival együtt. S mint olvashatjuk, alig egy kilométerre a Hámori tótól Ómassa irányában „... van a kies völgyben a báró Vayak vadásztanyája, hol nagy vadásztársaságok jönnek össze.”¹³

1891 januárjában érdekes híradást közölt a Borsod című lap. A Miskolci Athléta Kör kérelemmel fordult a földművelésügyi miniszterhez, hogy engedélyezze új utak építését Hámor környékén. Az iratot Vadnay Károly személyesen vitte gróf Bethlenhez.¹⁴ Mi köze lehet az „atlétáknak” a hámori nyaralók ügyéhez? A választmány évi jelentése erre is választ ad.¹⁵ Január 3-i ülésükön elhatározták, hogy turistautakat és menedékházakat fognak építeni a Bükk legszebb részein. Erről a határozatról, illetve a miniszternek küldött kérelemről azonban közgyűlés mit sem tudott, mindez kiviláglik abból, hogy „a választmány majd a közgyűlés utólagos jóváhagyását kéri.” Az engedély elég sokáig váratott magára, mert csak az 1892. február 1-én megtartott választmányi gyűlésen jelentette az elnök, hogy az engedély megérkezett.¹⁶ Egyúttal bizottságot hoztak létre a további teendők kidolgozására.

Miért e hosszú várakozás? Bethlen nagy és újszerű vállalkozásának nem volt meg a társadalmi háttere. Lehet üdülőtelepeket létesíteni, de ahhoz, hogy látogassák is azt, kellő infrastruktúra, és – ami legalább ilyen fontos – megfelelő népszerűsítés is szükségeltetik. Létezik ugyan a Magyarországi Kárpát Egyesület, de mint a neve is mutatja elsősorban egy tájegységre fejt ki működését.¹⁷ 1891. szeptember 29-én megszűnt a Magyarországi Kárpát Egyesület Budapesti Osztálya, ugyanakkor 152 taggal megalakult a Magyar Turista Egyesület. Egy év alatt tizenegy osztálya jött létre, 2663 taggal.¹⁸ Van végre egy szervezet, amelynek elsődleges célja: „a hazai turistaságot a legszelebbebb körökben és legnemesebb értelemben terjeszteni és felkarolni hazánk mindazon vidékeit, melyek természeti szépségeik vagy egyéb nevezetességeiknél fogva erre igényt tarthatnak.”¹⁹

Most már a miskolciak is bátrabban léphettek. A februári közgyűlés új elnököt választott, Vay Elemér személyében. Ezen a fórumon indítványozta Petrő József, hogy a turizmus ösztönzése és segítése céljából az atléta kör keretén belül egy turista osztályt hozzanak létre.²⁰ Február 28-án megalakult a „Bükk és vidéke tourista egyesület” 50 belső- és 25 külső taggal, az elnök itt is Vay Elemér.²¹ Egy hónappal később, március 27-én tartották az első közgyűlést, ahol megfogalmazták az egyesület célkitűzéseit: a testi és szellemi egészség megóvása mellett a „bájos Bükk hegységünk a beutazásra alkalmassá tétessék.” Ezért a diósgyőri fürdőtől a hámori villatelepig egy turistaút építését határozták el, amelyet jelzőtáblákkal is ellátnak.²²

Miskolcon tehát társadalmi mozgalom, egy egyesület karolta fel a hámori nyaralók ügyét. 1891 márciusában kijelölték a telkeket, amelyeket négyzetölonként tizenkét és fél krajcárért lehetett megvásárolni. A vásárlási igényt április 30-ig lehetett benyújtani és – mondhatjuk –

¹² BmL. 1891. 18. sz.

¹³ *Türy József*: Miskolc és környéke. In: Miskolc város és környéke. Képes album az orvosok és természetvizsgálók 1910. évi miskolci gyűlésére. Miskolc. 1910. 76. old.

¹⁴ Borsod. 1891. 2. sz.

¹⁵ BmL. 1891. 42. sz.

¹⁶ B-A-Z Megyei Levéltár IV. 1925/b. 7. doboz a Borsodi Bükk Egyesület iratai

¹⁷ Talán említeni sem kell, hogy Bethlen András is tagja.

¹⁸ *Déry József Dr. Thirring Gusztáv* (szerk.): A Magyar Turista Egyesület 25 éves múltja. 1888–1913. Budapest. 1914. 22. old.

¹⁹ Uo. 57. old.

²⁰ B-A-Z Megyei Levéltár IV. 1925/b. 7. doboz a Borsodi Bükk Egyesület iratai

²¹ Borsod 1892. 9. sz.

nagy volt az érdeklődés, hiszen a 38 telekre 54 vásárló jelentkezett.²³ A villák terveit jóváhagyásra a földművelésügyi miniszterhez kellett küldeni és az adásvételi szerződést követően egy év állt rendelkezésre az üdülő felépítéséhez. Jelentős kedvezményt is adott a Kincstár az építkezők számára, hiszen a kő, cement és téglá beszerzése 25 %-kal, a fa pedig 50 %-kal volt olcsóbb. Igény szerint építési vállalkozót is biztosítottak, és már kész villát is lehetett vásárolni.²⁴ Bethlen megbízást adott a Neuschloss cégnek egy szálloda építésére és megkezdődtek a parkosítási munkálatok is. Annak érdekében, hogy a nyaralók mögött a táj mindig szép zöld, erdővel borított maradjon a Kincstári Erdőigazgatóság szabályozta a fakitermelés ütemét. Növelte az érdeklődést, hogy Markó László neves miskolci orvos, az orvosgyógyász egylet elnöke bejelentette, hogy a nyaralótelepen egy vízgyógyintézet felállítását tervezi, amelyhez a szükséges engedélyek beszerzése már folyamatban van.²⁵ A jobb közlekedési összeköttetés megteremtése végett pedig tárgyalások kezdődtek Miskolc–Hámor közötti vasútvonal megépítéséről.

A hákori lakosok egy része azonban nem lelkesedett a létesítendő nyaralótelepért. Az ok nagyon prózai volt: házuk, telkük az üdülőtelep számára újraparcellázott területen feküdt. Pk elkéseredetten szemlélték az eseményeket. Többségük azt sem értette, mi szükség van a turizmusra és egy sajátos hit alakult ki körükben: „a miskolciak a muszka invasió elől – ami rövid időn belül bekövetkezik – oda készülnek menekülni.”²⁶

Májusban az „Egyéltérés” című lap közli azok névsorát, akik már érvényes szerződéssel és építési engedéllyel rendelkeznek, közülük nyolcan budapesti lakosok (három országgyűlési képviselő, két ügyvéd, két tanár és egy kereskedő). A helybeliek között elsősorban kereskedőket és orvosokat találunk, de szerepel a jegyzéken Melczér Gyula alispán (felesége Vay! Róza) és Szepessy Zsigmond főszolgabíró neve is.²⁷

Bár jogilag semmi akadályja nincs az építkezésnek, 1891-ben csupán két villa készül el és az állami pénzből megvalósuló szálloda építésének külső munkálatai fejeződtek be. Ment András egykori budapesti vendéglős – aki ez év áprilisától Miskolcon bérelte a Kazinczy és Széchényi utcák kereszteződésében lévő szállodát – nyerte meg a bérleti jogot a hákori szálló és vendéglő üzemeltetésére. A svájci stílusban épült szálloda húsz szobája és százhusz fő befogadására alkalmas étterme ideális pihenési, szórakozási lehetőséget nyújtott a kiránduló közönségnek.²⁸ Akik nem kedvelték a gyalogtúrát, azok számára „társas-kocsi” összeköttetést létesítettek Miskolc és Hámor között. Ünnepnapokon kétszer, míg hétköznap egyszer közlekedett a lóvasút.²⁹

Az építkezések üteme a következő évben sem gyorsul fel. Gróf Bethlen András 1892. június 13-i keltessel küldött Herman Ottónak egy felszólítást, amely szerint az annak tulajdonában lévő 22. sz. telek beépítésére semmi sem történt, bár az adásvételi szerződést megkötötték. A miniszter kéri, hogy az építendő villa tervrajzát a képviselő a hónap végéig küldje meg neki, illetve juttasson el hozzá egy írásbeli nyilatkozatot arról, hogy a telket meg kívánja-e tartani.³⁰ Az első elkészült épület a pünkösdkor átadott Ment-féle szálloda volt. 1898 ig csupán tizenegy villa épült fel³¹ (a többi csak századunk húszas éveiben készült).

Július 4-én a hákori villatulajdonosok nevében keresték föl a földművelésügyi minisztert Budapesten. Erről az útról tudósított a *Szabadság* című újság július 6-án megjelent száma „A hákori villatelep” elnevezése címmel. E cikk a névadási rejtély kulcsa, hiszen a benne egyértelműen közöltek a mai napig nem vették figyelembe a Lillafüredről írók: Soltész Nagy Albert és Kubacska István hákori villatulajdonosok Körösy István főerdésszel Budapestre utaztak, hogy gróf Bethlen András miniszternél tisztelegjenek. A miniszterhez gróf Keglevich Béla

²³ BmL. 1891. 31. sz.

²⁴ Borsod 1891. 12. sz.

²⁵ BmL. 1891. 33. sz.

²⁶ BmL. 1891. 32. sz.

²⁷ BmL. 1891. 38. sz.

²⁸ Később „Lilla” Szállóként működött, jelenleg honvédségi objektum van a helyén.

²⁹ BmL. 1892. 53. sz.

³⁰ Magyar Tudományos Akadémia Kézirattár. Ms. 251/239.

³¹ Jff. *Truskovszky Gyula*: Bükkvidéki kalauz. Miskolc. 1898. 45. old.

vezette be és mutatta be. „Soltész Nagy Albert villatulajdonos utalva a Hámor szépségére, mely eddig Miskolc fölülülő helye volt, de amelyhez a hozzájutás eddig sok alkalmatlansággal volt összekötve, köszönetét fejezte ki a miniszter eddigi működéséért, és jövőre is kegyes pártfogását kikérte, s egyszerűsége a villatulajdonosok nevében felkérte, hogy a nyaralótelep a miniszter nevére „Bethlen Fűred” nevet viseljen.

A miniszter válaszában kifejezést adott annak, hogy jól esik a figyelem s megtiszteltetés, mellyel irányában a hámori villatulajdonosok viseltetnek, mert ez által elismerik alkotása közhasznú s az egészségre célszerű intézkedéseit. Minthogy azonban talán akadhatnának egyesek, kik hiúságot vélnének abban, hogy egyes alkotásai az ő nevével neveztesse el – elve az, hogy az ilyen megtiszteltetések, bármily kedvezések is lennének ezek előtte – fentebbi okokból ezt el nem fogadhatja, hanem felkéri a küldöttséget, hogy e név helyett Borsodvármegye főispánja egyik leánya br. Vay Lilla (sic!) gróf Pejachevichné kedves szép rokona nevével viselje ...”

Soltész Nagy Albert azonban nemcsak villatulajdonos volt, de a turista egyesület egyik vezetőségi tagja is. Júliusra elkészült a gyalogút, az ünnepélyes átadásra 17-én került sor. Délután 9-kor gyülekeztek a résztvevők a diósgyőri fürdőnél, majd egy villásreggeli után 78 lelkes természetbarát (köztük 15 hölgy) sétálta végig a mintegy 8 kilométeres távot. A Ment-féle vendéglőben kora délután választmányi ülést tartottak, majd utána 120 fő részvételével ünnepi ebéd következett és végül hajnalig tartó tánc.³² Itt a választmányi ülésen közölte Soltész Nagy Albert Gróf Bethlen András válaszáat, amit a turisták is lelkesen fogadtak, ugyanakkor a már átadott turista utat a miniszter tiszteletére „Bethlen útnak” nevezték el. E naptól kezdve használja a sajtó a Lillafüred megnevezést, az első tudósítás erről a *Szabadság*ban jelent meg július 20-án. A hegyi út ünnepélyes átadásáról beszámoló cikk így zárul: „A fáradtság azonban nem volt akadály arra nézve, hogy a kirándulók fiatalabb tagjai táncra ne kerekedjenek. Úgy halljuk, hogy még a késő esti órákban is sok hogy voltól zengett a gyönyörű Lillafüred.³³ Az újságírók természetesen a nevéet adót is megkérdézték az elkeresztelésről. „Vay Lilla bárónő, férjezett Pejachevich Tivadarné – mint különben előre is tudni lehetett – megküldte beleegyezését arra nézve, hogy a felsőhámori Lilla telep a nevére Lilla-Fürednek neveztesse el, és egyidejűleg kilátásba helyezte, hogy valószínűleg még e hó folyamán meglátogatja.”³⁴

A hámori üdülőtelep így a Lillafüred nevet kapta. Miként lett azonban egyáltalán Lilla Vay Erzsébetből? Az alsószolcai református keresztelei anyakönyv bejegyzése alapján ugyanis Vay Béla leánya, a későbbi Pejachevich Tivadarné az Erzsébet nevet kapta. Ennek azonban nincs Lilla becéző alakja. Ezért is kezdtünk el keresni valami különös családi hagyományt a „lillázás” okaként. E név kapcsán szinte mindenkinek Csokonai Vitéz Mihály és az ő múzsája jut az eszébe. A Vay családon belül valóban találunk is egy kortársat, aki ismert támogatója volt a költőnek. Vay Miklós (1756–1824) generálisról, Lillának dédapjáról van szó, kinek birtokán Csokonai gyakran időzött. A poéta még egy költeményt is szentelt vendéglátójának.³⁵ Nem találtunk azonban semmilyen utalást arra a családi iratok között, hogy ezen kapcsolat okán a családban bárkit is Lillának neveztek, becéztek volna.

A Vay család leszármazottja, Szalay Pálné Egyszer volt& című visszaemlékezésében viszont azt olvashatjuk, hogy Vay Lajos (1803–1888) felesége, gróf széki Teleki Erzsébet (1812–1881) volt az első Lilla a családban, és azóta minden Erzsébetet Lillának neveztek.³⁶ (E szokás a kiterjedt Vay családon belül csak Lajos leszármazottainál volt gyakorlat.) Ki is volt ő? Teleki Ferenc (1787–1861) és Bánffy Erzsébet (1794–1853) leánya, aki 1829-ben kötött házasságot Vay Lajossal, s került az alsószolcai birtokra. Apja leveleiben, legalábbis a házasságkötés évében már Lillának nevezte leányát.³⁷ Tehát valóban egy családi hagyomány e furcsa névhasználati kettőség, mely a Vay famíliában volt divatban, eredetét tekintve pedig a Telekiektől származott.

Holopcey Péter – Szöllösi István

³² Borsod 1892. 24. sz.

³³ Szabadság 1892. 31. sz.

³⁴ BmL. 1892. 59. sz.

³⁵ Báró Vay Miklósnak 1801. december 10-én. In: Takács László: Onga története. Miskolc. 1998. 75. old.

³⁶ Szalay Pálné: Egyszer volt... (kézirat) 1975. 17. old. Ezúton is köszönetet mondunk Szalay Attila úrnak, a rendelkezésünkre bocsátott családi dokumentumokért.

³⁷ Országos Széchényi Könyvtár Kézirattár. Teleki Ferenc Szabó Jánoshoz 1829. augusztus.